

Numerul 12. Oradea-mare 28 martie (4 aprilie) 1897. Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$ de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

Moștenire.

I

Agără-galbenă ca o malaeză, cu talia ei înaltă, din cate afară subțire, Salvina Todea era totuș o fată foarte grațioasă. Avea ochi puțin bulbucați, lucitori, umbriți de gene lungi și dese, gura cărnoasă și nasul mic, ridicat puțin în sus. Când ridea, făcea 2 gropițe în obraz și era foarte drăguță.

Mitru Todea, popa din Birneasa, n'o avea decât pe ea, singurul lui copil. Era om cu dare de mână și o iubiă ca ochii din cap. Preoteasa o feria, nici vântul să n'o atingă. Salvina înse nu iubiă pe nimeni afară de Leontin.

De mică se deprinsese așa, să nu-și iubească părinții. Tatăl ei trată reu pe mă-sa; ei, îi făcea în totdeauna impresia unui om brutal și se temea de el, ori cât de gingaș ar fi fost pentru dânsa.

Mama ei? ... Vai, Salvina nici odată nu-și putea da seamă ce fel de simțire era aceea care o cuprindea când se apropia de mama sa.

Negreșit, era o ființă bună, mă-sa, cu chipul ei blajin, rotund. Salvina, mai ales în timpul cât a stat în Arad la școală, adesea ori se gândia cu dor la ea. În serile de iarnă, când nu era bine încălzit în dormitor, când se culcă flămândă, sau o pedepsiau profe-

soarele, în totdeauna își aducea aminte de patul cald al mă-sei, de brațele ei moi, de gogoășele pe cari i le da dimineața la cafeua cu lapte, de libertatea largă și bună de casă.

A trecut mult d'atunci. Salvina e fată mare. Acum adese-ori stă și se gândește, pare de ce o fi mama ei așa de ciudată une-ori... Par' că n'ar fi cu mintea toată... Par' c'ar fi bolnavă, se leagănă pe picioare...

Dar nu e bolnavă, căci e grasă și roșie.

Ce să-și bată atâta capul? Ii era silă. Și sila aceasta i-ar fi fost de nesuferit, dacă nu venia Leontin aproape în fiecare zi la ei.

Leontin era învățătorul din sat, un tiner voinic și frumos.

Nu făcuseră vorbă multă. Popa se și pregătia de nuntă.

Într'o zi, preoteasa se sui în pod după făină de cozonaci. Fuse într'un cias reu. Cădă pe scară și își rupse amândouă picioarele.

Salvina, îngrozită, alergă la ea și o prinse în brațe. Din gura nenorocitei eșiau gemete surde, nearticulate, și o duhoare grozavă de rachiu...

Peste câteva zile preoteasa muri, urmată de blestemul popei, care hociă pe Salvina.

II

Dar nu se întâmplă ceea-ce credea cu frică popa Mitru. Leontin aflase de mult despre rușinea păzită cu atâta grije. Cu toate astea o luă pe Salvina.

Papa-Malekos, conducătorul resculașilor din Creta

— Doar nu vei fi și tu ca mamă-ta, ti dișe odată.

Salvina remase ca infiptă în pământ galbenă, cu gura întredeschisă. Se uită la el aiurită, nelndrăsnind să dișă o vorbă.

Apoi isbucnă într'un plâns cu hohot, sfâșietor.

Toată miseria vârstei de copil, toată rușinea și nenorocirea ei se desvelli într'o clipă în mintea și în inima ei.

— Nu fi nebună, Salvino, cu tine nu e de glumit.

Și Leontin o neteși pe obraz zmbind.

Dar ea nu putu uită multă vreme vorba lui.

O chinuică, o rodea amintirea urită a patimei mă-sei.

Gândul că el putuse să facă o alusiune așa de crudă la această oribilă pasiune, o nenorocică.

Leontin eră inse un om senin din fire, și ori-cât ar fi fost de întunecată, aveau clipe vesele, de o ade-vărată și frumoasă fericire.

Seara, când ședeau împreună afară, pe lavița de lângă poartă, așteptând întoarcerea vitelor, și când bucurându-se de vremea frumoasă de vară, își alegeau stele de pe cer, iar popa Todea rîdea în barbă creșdend că a diș și el o glumă bună:

— Di lui Săn Petru să-ți trimeată doue măcar; ce mai cercei!

Dumineca, când puneau caii la trăsură și se du-ceau la oraș unde Salvina avea prietene multe, tova-rășe de școală, se simțiau în totdeauna veseli mul-tumiți.

Salvina avea un glas plăcut și cântă binișor. Cănt-au amândoi.

Popa Todea, când îi vedea mergend pe câmp așa de braț și cântând amândoi, înalți amândoi, tineri și sănătoși, se oprea pe loc și își ștergea ochii.

— De, mi-a fost dată și mie o bucurie la dișle de bătrânețe.

III

Peste un an Salvina născu o fetiță.

Un bujor de fetiță mititică cât o păpușe, dar foarte drăguță.

Salvina începă să fie din ce în ce mai veselă și mai deshețată.

Toată diua giugiuliă fetița, îi cântă să o adoarmă și când o ținea la piept se tot uită la fruntea ei, la sprincene, la gene, la ochișorii ei albastrii cari erau întocmai ca ai lui Leontin. Fetița punca mânușița pe sinul mă-sei, plin, rotund și laptele tiner, curgea în belșug, prejmuind gurița mică, trandafirie.

Creșcea vędend cu ochii.

În fericirea ei de mamă, Salvina abiă băgă de seamă, că Leontin nu-i așa răpit de dragoste pentru copil.

Noaptea, când fetița îl deșteptă din somn, eră ursuz, nemulțumit și trecea mormăind în altă odae. Diua abiă în treacăt o mângăiă peste obraz; și se du-cea din ce în ce mai des la oraș. Ea nu se mai putea duce cu el. Cine ar fi îngrigit fata?

Într'un târziu, inse, când sosi toamna și negura deasă se lăsă peste câmpuri de întunecă soarele și aburiă geamurile ca de o suflare grea și tristă, începă a-i fi urit, silă și se neliniști. Unde mergea Leontin atăta în oraș?

El îi respunse că are treburi. Iar când ea in-

cepă să plângă, agățându-se de brațul lui, dișe răstit:

— Doar n'o să stau toată viața mea legat de fusta ta.

O îmbrănci supărat, apoi plecă iar.

Salvina remase ca ameițită, cu ochii înholbați în urma lui. Multă vreme nu-și putu da seamă de ceea ce simte.

— Vai de mine!

Și se culcă pe pat cu fața în jos, mototolind macatul și năbușindu-și respirația cu pumnii. Muriă...

Și cine o făcea să sufere așa?

— Dar eu îl iubesc... îl ador... și nu pot trăi fără el!

Se chinul așa ciasuri întregi, apoi gânduri de tot felul năvăliră mintea ei aprinsă de durere.

— Cine știe unde, cu cine petrece el acū!

I se părea că cineva i-a tăiat brusc, adânc o rană din coastă și acum sângele țisniă șiroae... Atăta a plâns.

Ce greșise, Doamne?

Fetița începă să plângă în leagăn. Salvina se sculă, dar n'o luă în brațe ca altă dată, ci o legănă cu furie până ce mititică, ameițită adormi din nou.

(Finea va urmă.)

CONSTANȚA HODOȘ.

Influența oăntecului. Se povestesc istorioare, care de care mai nostime, cu privire la viața intimă a su-veranilor Europei.

Așa se spune despre suveranii Italiei, o scenă foarte nostimă, petrecută acur...

Iată în ce constă ea:

Regele Umberto al Italiei nu poate să vadă pe regina Margareta, soția sa, citind cu ochelari.

El crede că o persoană, prin întrebuițarea ochelariilor la citit, își strică cu totul vederea.

De aceea face aspre observații soției sale, de câte ori o vede citind cu ochelari.

Acum după căsătoria prințului Neapole cu prințesa de Muntenegru, regina Italiei dișe către prima sa damă de onoare:

— Sper că acum, când sunt pe cale de a deveni bunică, Umberto me va lăsă să citesc cu ochelari.

Și ea începă să întrebuițeze la citit ochelari.

Regelui inse nu-i conveni cătuș de puțin acest lucru. Așa alaltă-ieri, vędend pe regina citind un diar literar cu ochelarii pe nas, îi dișe:

— Te rog, Margareto, lasă la o parte ochelarii.

Regina inse se făcu că nu-l aude și nu părăsi cătuș de puțin ochelarii.

Atunci regele îi dișe din nou:

— Margareto, dacă nu scoți ochelarii de pe nas, atunci încep să... cânt.

La auđul acestor cuvinte, Margareta părăsi imediat ochelarii și începă să citească cu ochii liberi.

Iată de ce se temea regina așa de mult de cântarea soțului ei:

Regina Margareta are un simțiment musical foarte fin și nimic nu o supără mai mult decât tonul fals.

Regele Umberto cântă foarte reu, și are o voce de o falsitate nespusă. Ei îi face atât de reu cântarea soțului ei încât e în stare să-și calce pe inimă și să se priveze de la ori-ce plăcere, numai să nu-l audă cântând.

Din poveste.

Flori resar în primăvară,
De viață dându-ș seamă,
Le-a ascuns de ger pământul
Cu iubirea lui de mamă.

Și eșite 'n fața lumii
Cresc ușor și sânt voioase,
În colori le bate fața
Cea nespūsă de frumoasă.

Și grădina rîde rîde
Căci e timp de primăvară,
Mii de flori resar într' ensa,
Ramuri verși s'arată iară.

Colo 'n marginea ierboasă
Lîn se strecură isvorul,
L-a cuprîns de țeri străine
Și de cale-l prinse dorul.

E atăta de frumoasă
Vremea asta, raze calde
Colo 'n unde de cristale
Se coboră să se scalde.

Dar în mijlocul de parcuri,
Înverșiți abia s'arată
Bobocel 'nchiși la față
De pe rosa 'ngândurată.

Și voiosul dulce soare
Raze dulci încet trimite,
Dar închise stau sub frunze
Rosele posomorîte.

Iată 'n pași mărunți cum vine
Și spre rosă 'ncet pășește
Suflet dureros de fată,
Suflet tainic ce iubește.

Și zărește rosa 'nchisă,
Iar durerea ei s'aprînde,
Inima-i de dor aprînsă
Sufărînța o cuprînde.

"O deschide-te cu grabă
Și cu farmec te deschide
Și blăstîmul lui demonic
În frumșeta ta-l închide.

Vino floare la ireală,
Raze calde și plăcute
Cu atăta dor așteaptă
Fața ta să o sărute.

Cînd tu singură de tine
Leyi cumpăta mea durere
Cu surisul teu de floare,
Vino! adă-mă mîngăiere.

Rosă dragă te deschide
Și cu grații dulci te arată

Și-mi desleagă cu ximbire
Sufărînța mea de fată*.

Rugători îi cată ochii
Și doios din greu suspînă,
Dar închiși renași bobocel
Sufăr raze de lumină.

Trec în umbre 'ntunecoase
Ce resar din mieș de noapte
Și grădina și isvorul
Povestînd în tainici șopte.

Iar isvorul trist întrebă :
„Unde-i el, alesul june,
Șopte dulci să povestească
Precum el le știe spune.

Oh! și cât îl mai iubește
Și cât suferă de dînsul,
Ar puté s'o ierte acuma
Conținîndu-i lîn și plînsul.

Și răspunde atunci grădina :
„Nu știu cine e de vină,
Dar în plîns se stînge fata
Cum se stînge o lumină.

Ochii negri ard în lacrimi,
Fața i palidă frumoasă
Și privirea ei cea dulce
Este-atăta de duioasă*.

Iată suflă lîn zefirul
Florile mereu îndoe,
Rouă peste flori s'aseacă
Ca și piourii de ploae.

Și cu boarea lînă iată
Vine-o umbră 'ntunecoasă
Și grădina mi-o cuprînde,
Ce frumos de flori miroasă.

Iar în sbor un chip de june
Se scoboară în grădina,
Unde rosa cea 'nchisă
Nu-ș dă floarea la lumină.

El aduce 'n gură apă,
Peste rosă lîn stropesce
Și stropită rosa 'nchisă
Se deschide și 'nftorește.

Raze calde de la soare
Vin încet și trec de-arîndul,
Bat în flori să le deschidă,
Cum departe bate gîndul.

Și copila vine iară
Și la rosă iar privește,
E deschisă floarea rosei
Dar mereu se veștejește,

„Oh! de ce nu vii odată
Tu stăpân vieții mele,
Să ne prindă dorul dulce
După suferințe grele.

E de mult de când tu însuși
Ai legat blăstem de mine,
Dar a dat în floare rosa,
Cuprindând-o dor de tine“.

Tremură prin frunze vântul
Și copila trist suspină :
El e dus departe 'n lume,
Dar e dus să nu mai vină.

1896.

NORIAN.

Istoria a trei princese minunate.

— Din Tales of the Alhambra by Irwing. —

(Urmare.)

Șanțul era afund, castelul nalt, dar glasurile se redicau destins în liniștea zilei de vară. Prinsele ascultau atente și învățând ele limba spaniolă de la Kadiga, au fost mișcate de cântecele estea de iubire și de dor. Kadiga cea discretă, din contră, s'a spăriat. „Allah să ne ferească“ — strigă ea — „acea cântă cântece de dor și de iubire adresată voue. Mai audit-a vre un muritor de o așa ăutezare mare? Am să alerg îndată la parcalab că să le dea câteva bâte pentru îndrăzneala asta.

— Cum, pentru Dumneșeu, să capete bâte așa cavaleri galanți pentru că cântă așa frumos!

Cele trei princese s'au umplut de groază la ideea asta. Cu toată indignarea ei cea credincioasă, bătrâna avea o inimă bună și așa îndată s'a mulcomit. Afară de aceea se părea că musica are un efect bun asupra domnișoarelor. Ele acuș iară au devenit rumene la față și ochii lor au început a sclipi. Ea acum pentru asta nu s'a mai opus la cântecele amoroase ale cavalerilor.

Când a gătat ei, prinsele au remas oare-câtva timp tăcute, dar de la o vreme Zorayda și a luat o flaută și c'un glas dulce, de și cam tremurător, a cântat un vers scurt arabic al cărui înțeles era: că rosa de și-i ascunsă între frunze și ghimpți, totuș ascultă cu plăcere la cântecele privighietoarei. De aici încolo cei trei cavaleri mai tot în șanțul esta lucrau. Vestitul Hussein Baba de acum înainte a devenit tot mai îngăduitor și în toate zilele tot mai mult inclinat ca să doarmă pe postul seu.

De la o vreme s'a iscat o comunicare interesantă prin romanțe și cântece populare, cari în unele privințe corespundeau unele la altele și resuflau simțirile ambelor părți. Cu timpul prinsele au început a se arătă pe balcon, — dacă puteau face asta neobservate de gardiști. Ele mai coversau cu cavalerii și prin mijlocirea florilor pentru că limba asta simbolică la toți le era cunoscută.

Greutățile acestei corespondențe numai măriau farmecul și le întăriau pasiunea, pentru că iubirei i place să se lupte cu greutăți și prosperează mai bine pe un teren sec. Schimbarea cea mare avantajoasă ce-au cauzat convenirile estea secrete fetelor, a suprins chiar și pe stângaciul rege, dar nici unul n'a fost așa

redicat în nori ca bătrâna discretă, care consideră că asta s'a întemplat sub ingrigirea ei cea cuminte.

De la o vreme s'a rupt firul corespondinței telegrafice, căci cavalerii de vre o câteva zile n'au mai apărut în șanț. Însedar priviau prinsele frumoase din castelul lor; însedar își întindeau grumazii de labeda de pe balcon, însedar cântau ca priveghetorii în colivia lor: cavalerii adorați nu se mai vedeau.

Bătrâna discretă a plecat acum să vadă ce-icausa și acuș s'a întors c'o față schimbată. „Oh! copilele mele, oh! copilele mele“ — a exclamat ea — să ajung așa ceva... am știut eu c'asă va fi; acum ve puteți pune flauta în cuiu. Cavalerii spanioli au fost rescumperați de familiile lor și acum s'au dus în Granada și se pregătesc a se întoarce în țara lor.

Frumoasele prinsele erau aproape să desprezeze la șireea asta. Frumoasa Zayda era indignată de ignorarea lor, ducându-se ei fără nici o vorbă de adio. Zorayda își frecă mâinile și strigă; se uită în oglindă, își ștergea lacrimile și apoi iară strigă. Zorahayda cea gentilă se rădămă de balcon și plângea încet, câtă vreme lacrimile ei picuri după picuri picau jos în iarbă unde cavalerii necredincioși de atâtea ori au cântat.

Kadiga cea discretă a făcut tot ce-a putut ca să le mângâie:

— Mulcomiți-ve dragile mele, căci așa-i soartea. Esta-i mersul vieții. Oh! când veți fi voi așa de bătrâne ca mine, atunci veți ști cât is vrednici bărbații eștia. Me rămăsece că ei toți își au amoresile lor printre frumusețile din Cordova și Sevilla și acuș vor face iară la serenade pe sub balcon, și totuș au totuș de frumusețile maurice din Alhambra. Întreți-ve dragile mele și ve smulgeți suvenirul lor din mâna.

Cuvintele mângâitoare ale Kadigei numai au mai mărit intristarea celor trei prinsele și ele vre o doue zile au fost tot desparate. În dimineața zilei a treia, bătrâna a năvălit la ele în odaie, ne mai putând de indignare.

— Cine ar fi putut presupune atâtea obrăznicie într'un om! — strigă ea dând curs liber mâniei sale. A trebuit să ajung o așa insultă mare. Să nu-mi mai vorbiți nimic despre cavalerii vostri spanioli!

— Pentru ce, ce s'a întemplat, bunică? — esclamară tustrele prinsele escitate.

— Ce s'a întemplat?! tradare, sau ce-i și mai reu decât asta, trădare mi s'a propus mie, tocmai mie celei mai credincioase supuse a sultanului! Așa-i dragile mele, cavalerii spanioli s'au încercat să me seducă să ve sfātuiesc să fugiți cu ei la Cordova și să fiți nevestele lor!

Acî bătrâna escelentă și-a acoperit fața cu mâinile și a început a plânge și a smorcâni de ciudă și de indignare. Cele trei prinsele au început a schimbă la fețe, a tremură și a-ș plecă ochii, dar n'au ăis nimic. Într'aceea duenna se legănă pe scaun escitată nainte și napoi, suflând și erumpând din când în când în strigări: „A trebuit să ajung așa ceva. Eu, cea mai credincioasă servitoare și cea mai adevărată guvernantă“.

După câtva timp, prinsele cea mai mare, care avea mai mult spirit și totdeauna luă inițiativa, s'a apropiat de ea și punându-i mâna pe umăr a întrebat-o: „Bine mamă, — ăise ea — să presupunem că noi avem voie să fugim cu cavalerii eștia trei creștini, — se poate un așa lucru?“

Bătrâna bună a încetat îndată cu vaietările ei și a căutat la prinsele în față: „Da, cum nu?“ de bună

DRAGOSTEA MAMEI.

seamă se poate! Poate n'au corupt cavalerii pe Hussein Baba, pe căpitanul cel renegat a gardiștilor, cu bani și n'au aranjat tot planul de fugă? Întipuiți-ve numai pe tatăl vostru, pe tatăl vostru carele a pus o așa încredere mare în mine! — Aci vrednica bătrână iară a început a smorcăni, a se tângui și a se legăna 'nainte și napoi frecându-și mâinile.

— Dar tatăl nostru n'a pus nici o încredere în noi, — dice princessa cea mai mare, — ei ne-a încuiat și porțile tractându-ne ca pe niște prinsonere.

— Așa-i, asta-i adevărat — replică bătrâna iară pausând în tânguirile ei, — el într'adevăr ve tractează forte reu încuindu-ve aicea sus ca să vi se vestezească frumseța între zidurile estea, ca niște rose închise în oale de pământ. Vreți dară să fugiți din țara voastră?

— Și oare nu-i țara aceea unde fugim noi locul de naștere al mamei noastre, unde o să trăim în libertate și să n'avem noi oare câte un bărbățel tiner în schimb pentru un părinte bătrân și despotic?

— De ce nu, asta-i foarte adevărat și părintele vostru, trebuie să-o mărturisesc, e mai mult tiran; — dar atunci — începă dânsa iarăș a se văita — ce se va alege de mine? el își va resbună asupra mea.

— De ce, bună Kadiga; nu poți și tu să fugi cu noi?

— Foarte bine, draga mea și ca să spun adevărul, când m'am înțeles în afacerea asta cu Hussein Baba, el mi-a promis că se va îngriji de mine dacă voi fugi cu voi; dar socotiți-ve, dragile mele, că vreți voi să părăsiți legea tatălui vostru?

— Legea cea creștină a fost la început legea mamei noastre — dice princessa cea mai mare; — eu sânt gata să o îmbrățoșez și așa cred că o să facă și surorile mele.

— Foarte adevărat — strigă bătrâna luminându-i-se fața. Aceea a fost legea originală a mamei voastre și amarnic se tânguia ea pe patul de moarte că s'a lăpădat de ea. Eu i-am promis că voi îngriji de sufletele voastre și me bucur acum vedându-ve pe calea cea mai bună spre mântuire. Așa-i, dragile mele, și eu m'am născut creștină și am ramas tot creștină în lăuntrul meu; iară acum sânt hotărâtă să me reîntorc la credința părintească. Am vorbit și despre treaba asta cu Hussein Baba, carele e spaniol de naștere, dintr'un sat nu departe de unde m'am născut și eu. Lui încă i odor să-și vadă țara și să se împace iară cu biserica. Cavalerii au promis, că dacă avem și noi voie să ne căsătorim la olaltă după întoarcere în țara noastră, ei atunci vor îngriji de noi și ne vor prevedé cu de tot ce ne trebuie.

C'un cuvânt, se vedea, că femeia asta discretă s'a înțeles cu cavalerii și cu renegatul și cumcă a consimțit deja la tot planul de fugă. Princessa cea mai mare îndată s'a declarat că se învoiește; exemplul ei, ca de comun, a hotărât și ținuta surorilor. E drept că cea mai tină șovăia, pentru că eră fragedă și fricoasă; eră o luptă în peptul ei între iubirea față de tată și între dragostea de tinerețe, dar în sfârșit aceasta din urmă a învins și cu lacrimi tăcute și suspinuri înecate ea s'a prearat de fugă.

(Finea va urmă.)

DR. T.

I d e a l.

Noapte-i, și viscol prin geam
Sueră, ینگ și plouă!
Totuș în mintea mea am
Lume de-apurirea nouă.

Iarăș 'nainte tu-mi eși,
Blândă și albă fantomă;
Gura-ți pe groapă-mi-apeși
Viața-mi o umpli cu-aromă

Mijlocu 'n brațe-mi îl frângi,
Mângâi bărbia-mi cu milă,
Rîdi câte-odată și plîngi,
Suflet etern de copilă.

Glasu-ți e cântec divin,
Pieptu-ți e dulce povară,
Ochiul teu mult mai senin
Decât albastrul de vară.

Îmi povestești de demult
Dragoste veșnică, sfântă;
Ca un copil tot ascult
Basmul ce gura ta cântă.

Par c'am rădut intrupal
Chipul teu măndru de glîndă;
Vis a fost, și m'a 'nșelat:
Nu te-ai născut din țărîmă.

Tu nu ești printre femei,
Umbră pribeagă din stele,
Farmec al ochilor mei,
Farmec al inimii mele.

GEORGE MURNU.

Un bețiv se clătina pe strade pe la ciasurile doue noaptea.

Un sergent, vedându-l în ce hal este, îi dîse:

— N'ai să mai ajungi acasă dacă mergi tot d'andărețelea...

— Dacă merg așa este treaba mea... știu eu pentru ce... îngănă bețivul între doue sughițuri.

— Nu e novoe s'o spui; — se vede departe, că te-ai îmbetat!

— Ași, nu e din cauza asta; — merg d'andărețelea, pen că m'a pus dracu să mânânc raci aseară, respunse cetățeanul indignat, continuându-și evoluțiile.

— Dragă Linico, ce ai degând să faci acum, după ce șeful de gară a stricat logodna cu tine?

— Ce să fac? Me voi înscrie în cartea de reclamațiune a gărei!

Copii teribili.

Mica Elena se inchină. Fratele ei se duce încet și o inhață de coada ce-i atărnă pe spate.

Elena, intrerupându-și rugăciunea, dîce:

— Iartă-me, Dumnezeu meu, că me duc pentru un moment să pâlmuiesc pe măgarul de frate-meu și me întorc numai decăt.

Transiție literară.

E-o vreme 'ncoace un curent nou literar și-a luat mersul la noi. Acest curent — bun de altfel — ti datorit unui critic de mare preț, dl Dobrogeanu — Gherea.

Dsa, în câteva articole, prin „Lumea Nouă“, a înfățișat scriitorilor noștri, însemnătatea traducerii, în felul cum trebuie să se înțeleagă de toți. Indemnul nu fuse înședar, căci o sumă de traduceri, o sumă de Biblioteci apărură, dând la lumină scrierile cele mai de seamă ale scriitorilor streini.

Faptul ivirei atâtor traduceri, într'o vreme atât de scurtă, înfățișează o însemnătate unică 'n felul ei. Căci trecerea această repede și răspândirea neasemuită a diferitelor Biblioteci* ne dovedește că gustul cititorilor ti destul de desvoltat pentru alegerea lucrărilor de artă și că la noi se necesită o literatură folositoare.

Dar ca să putem avé o literatură așa cum ni se cere de elementul cititor, ne trebuie și un factor, care să îndeplinească cerințele. Factorul acesta de-o bucată de vreme, ne lipsește, fie că cei capabili s'au înălăturat de la drum, fie că nu-s. Șiștele destinului literar se destrămasă, ori se încalcăse prin năvălirea a o mulțime de scrieri ușoare de puțin preț. Față cu această priveriște, toți se arătau indiferenți — până și cei cari înțelegeau adevăratele cauze.

Din pricina unei așa stări, literatura se strînse într'un cerc mic fără a-ș întinde țermii mai departe; așa, se mărginea la imitarea naturii în chip blând, ușor; la un pesimism silit, subiecte vagi și prea de acelaș neam, în de ele. Lucrul acesta micșură prețuirea artei în fața celor ce-o înțelegeau. Se părea că la noi arta nu are altă menire decât a fi un obiect de plăcere celor ce scriau, ca și cum ar fi „un lucru de lux“. Arta nn e un lux, ci o trebuință pentru societate. Și factorul pricinuitor acestei arte, care e produsul societății, trebuie să înțeleagă această necesitate socială.

În străinătate literatura e un mijloc foarte nimerit pentru a studii psihologia, antropologia, criminologia, din scrieri literare se scot observații foarte trebuitoare științelor de mai sus. Acolo literatura ajunge să fie viața unei țeri, unui neam. Romanele, nuvelele, posesiile, în fine tot ce-i artă în adevăratul înțeles, sunt isvoare nesecate de observații, de îndeplinire a legilor iologice, psihologice etc.

Înse ca să nu fiu așa efect, trebuie o cauză puternică, un factor — de care am amintit — care să nască acestea.

Pentru Occident, Nord și Orient** acest factor e-o realitate; pentru noi, nu-i nici vis.

Nici vorbă că vor trece vremi până ce-om ajunge la o literatură în felul celei streine, dar până-atunci literatura noastră trece prin stări de cari trebuie să ne dăm seamă. De curând s'a vădut cum cerințele societății au îndrumat genul vechiu de literatură în altul cu totul nou. Aceasta e pricina plângerii unora, că literatura veche s'a îngropat. Dar nici acest gen nu-i statornic, ci și el resare în altul mai vioi, și care ar fi un contra curent celui eminescian, fie forma, fie cuprinsul, totul se presintă altfel.

Mai mult chiar răspândirea traducerilor, cum am

* În timpii din urmă apărură: »Biblioteca de Popularizare«, »Biblioteca pentru toți«, »Biblioteca nouă«, »Biblioteca Internațională«, »Biblioteca romanelor celebre«.

** Afară de peninsula Balcanică.

spus, ne arată câte cerinți se nasc în societate, și cum ti neapărată trebuință de o schimbare în felul de-a scrie și de-a înțelege scrisul.

Dar această cale nouă în literatură are menirea să revoluționeze literatura noastră. Fără îndoială, că traducerile — ca efect — vor ajunge cauze, și, conforme cu principiile de causalitate, vor da naștere la efecte noi. Aceste efecte se vor simți în mod deosebit în literatura originală. Literatura noastră îndrumată astfel va fi în evoluție, și atneci — poate — factorul ei principal, scriitorii, și-a îndeplinit cu credință rolul lui.

Se cer înse și traducerilor niște condiții pe cari trebuie să le îndeplinească: traducătorul să pētrundă în spiritul cărții, și să o dea într'o limbă românească.

În chipul acesta, lucrările aduse, vor prinde rădăcini în gustul public, se vor adoptă ca un curent nou și trebuitor, și în scurt vor revoluționa literatura foarte simțitor.

Drumul apucat ti fără greș și de aci putem vedé că pricinuitorul acestui curent a chibzuit mult mai departe decât toți teșghetarii. Vederea îndepărlată asupra viitorului literaturii a fost cumpănită în destul. Trecearea ce se face de la seceta de ađi la un belșug de scrieri de valoare prin ajutorul traducerilor pare să fie un balsam neapărat peste rănile literaturii noastre și neapărat că ne găsim într'o vreme de transiție foarte ciudată, de oare-ce trebuie ca evoluția literaturii originale să fie de la sine, nu prin introducerea unui element străin.

Și cu toate că chestiunea de față are și alte părți de care nu putem vorbi astăzi, totuș credem că îmboldirea făcută de dl Gherea eră la timp și necesară. Față cu desvoltarea artei literare putem spune că una din piedici s'a distrus.

DIMA.

Un nou soi de oameni. Câțiva oficeri ruși și danezi au găsit în călătoriile lor științifice prin Pamir un soi de oameni cari se închină focului.

Ei sânt de statură așa de mică că se pot numi pitici. Chiar și animalele domestice pe care le cultivă ei sânt mici. Așă, de exemplu, boii lor sânt ca măgarii din Europa, măgarii ca câinii, iar oile abiă sânt în mărimea cânilor noștri.

Piticii aceștia sânt foarte fricoși, de aceea neconținut pribegesc prin munți, ascundându-se prin scorburi și alte locuri retrase și ferite.

Din viața lor familiară însemnăm următoarele: ca monedă de schimb (bani) întrebuițează țesăturile; bărbații își vënd unul altuia femeile pentru câte 5—6 boi sau oi. Ei au și preoți, cari noaptea târziu aprind un arbore în giurul căruia se adună și-și fac rugăciunile. Când se varsă de ăi ei se imprăscie care încotro.

Asupra credinței lor nu se poate dice nimic cu siguranță. Se crede înse, că nu se închină focului ca element al naturii, ci unui spirit mai înalt, care, după a lor credință trăește în foc. Aceasta s'a dedus din împregiurarea, că un oficer danez, prindend un astfel de pitic și aprindend un foc mare, piticul se apropiă de foc, isbucnind într'un ris puternic și cu un avēnt se aruncă în mijlocul focului. El muri înainte ca ofiterii să-i fi putut da ajutorul necesar. De aci se vede că el s'a aruncat în mijlocul focului în credință, că spiritul căruia se închină, il va mântui de sclavia, la care se credea condamnat.

Căldura.

De Magali.

I

Tinera căsnicie eră necăjită; lipsia tot; și afară eră un frig al dracului. Muntele de Pietate înghițise una câte una giuvaerurile, tot, până la rufe! În ciasul acesta nimic de pus amanent, nimic de vândut!

Hainele periate și ținute cu îngrigire erau acum destrămate, lucitoare de purtate; ghețele cărpite amenințau ruina și el nu mai putea să umble mult prin Paris.

Bărbatul, un tânăr scriitor de talent, isprăvia o operă pe care se bizuia mult. Eră scăparea. Dar câte zile înse până s'o vadă apărând! Și cum o să ajungă până la capăt? Adesea avea ciasuri de descurajare în vremea cărora își făcea impuțări că împărtășește viața lui de lupte și de suferințe cu femeia pe care o adoră. Cât de fericit ar fi fost să puie pe iubita lui într'un cadru demn de frumusețea ei blondă, și să o înconjoare cu tot luxul ce-i sta așa de bine!

Și gândindu-se așa, contemplă pereții goi, odaia aproape goală, și o mobilă și decoră cu gustul lui de artist.

— Ací, se gândia el, statuete, câteva tablouri; colo, bibelouri; în colțul acela, un vas japonez în care să fie un palmier; în celalalt, crini și ghivece cu flori; peste tot, aruncate la întâmplare, perne moi,

piei de urs, covoare de Orient pe cari să calce picioarele ei de dină. Ce plăcută ar fi într'o încăpere călduță și parfumată!... Florile o inebunesc!...

Apoi, întrerupându-se...

— Și eu nu pot să-i ofer măcar un trandafir!... Nici un buchețel de violele! Nici atât n'are sêrmânica!

Tinera femeie care citia în inima bărbatului ei ca într'o carte deschisă, vedându-l pe gânduri, încrețit, venia încet lângă el, zîmbitoare și mângăioasă, și c'o gurică, cu vorbe bune, cu veselia, îi insuflă curajul și energia.

Totuş, neliniştea o rodea; în fiecare dimineață

aceeaş întrebare: „Ce mâncăm azi?“ se punea neînduplecată. Dacă până acum izbutise să dea în toate zilele ceva la masă, aceasta o făcuse mulțumită dibăciei ei de femeie casnică; dar ajunsese acum la capăt și eră desnădăjduită că nu mai putea să-și ajute tovarășul; se revoltă că e femeie și că, fiind așa, întimpină o mulțime de greutăți.

Se apucase, pe ascuns, să scrie; istorisise în câteva zile o istorioară mișcătoare, și paginile acestea constituiau un roman, o poveste, pe care într'o seară o dusese la un mare țiar parisian; i se spusese ceea

ce se spune în tot-dauna necunoscuților.

— O să vedem; treci peste câtva timp.

Și ea nu mai fusese de loc la țiar din cauza fricei. Totuş se hotări să se ducă acum... Cine știe!

II

Iată-o că pleacă fără să dică ceva; ajunge..

Oh! ce surprindere: lucrarea ei e nu numai primită, dar a și apărut deja!

Și i se arată un număr de țiar în care a fost publicată.

Ce bucurie!

~~Și tinera femeie se~~ ~~lateroza via și vesela,~~ stringând în manșon punga plină. Se grăbiă, ușoară, gândindu-se la surpriza bărbatului ei, la câteva zile de pace pe cari le asigură suma aceasta mică. O să plătească mai întâi furnizorii și o să cumpere ghețe; restul pe urmă.

Și apoi, trebuia să mai dispere, acum când norocul începuse să-i zîmbească?

Seara eră frig. Acum tinera femeie își încetinea umbrelul. Drumul, emoțiunea, lipsele o slăbiseră. Sosind la Châtelet, își dișe:

— Astăzi pot să iau omnibusul.

Și se duse de luă un număr și așteptă pe trotuar unde lumea o înghiontia; omnibusule treceau unele după altele încercate, lăsând pe oamenii cari le așteptau plini de furie. Ștregarii strigau cu o voce răgușită dișarele de seară, discursurile ministrului, incidentul de la Cameră, scandalurile de la bursă, etc., alții vindeau jucării.

Tinera femeie părea indiferentă la toate, când zări un copil de vre-o șapte ani, care legăna cu tristeță un coș cu vre-o douăsprezece buchețele de violele. Corpul lui tremură sub zdrențe, picioarele lui goale se perdeau

AȘĂ, DRAGĂ!

în niște păpuși mari, chipul lui strimbat de frig, se siliă să fie vesel. Și din când în când, puneă coșul jos ca să mai sufle în pumni; dinții îi clănțăneau și din gâtul lui eșiau ca un gemăt sfâșietor vorbele astea :

— Viorele parfumate... Doi gologani buchetul... Cumpărați!

Bietul băiat! Nimeni nu mai luă viorele... Coșul nu se mai ușură, dar vocea-i slăbiă.

Apoi, apropiindu-se de tinăra femeie, dișe:

— Ia un buchetel, dnă...

În ochii lui de copil eră un fel de rugăciune.

Se uită la el, induioșată.

Apoi, alese câteva flori pe care le strecură în corsaj și-i dete trei gologani.

Copilul ridică capul mirat. Privirea lui străluci și zângăniind banii în mână, plecă vesel, strigând :

— Aștia te încăldeșe!

III

Omnibusul trecea; erau locuri de astă-dată...

Tinăra femeie înaintă.

Dar se opri de-odată și aruncă numărul.

— Cheltuiala asta e de prisos, se gândi dânsa.

Și înarmându-se cu curaj, își urmă drumul; peste un cîas, sosi la ea.

Bărbatul lucră la lumina unei lămpi în agonie, lângă sobă în care focul se stinsese; se întoarse auzind-o întrând.

Ea alergă la el și-l luă cu dragoste de gât.

— Cum, dragă, strigă el privind-o mirat, afară e un frig al dracului, și tu arși.

Atunci, veselă, scoase din corsaj viorelele și i le dete, resturnă punga pe masă, și deschidînd diarul în care apăruse povestea ei, dișe ridînd :

— De! un drum ca al meu te încăldeșce.

De la București.

Crisa ministerială. Debutul dșoarei Agatha Bărsescu. Piese de Carmen Sylva. Meșterul Manole. Repetiția generală. În ziua scadenței. Porcarul și măria sa. Înormentarea lui Al. Lahovary.

Crisa ministerială, debutul dșoarei Agatha Bărsescu și moartea lui Alexandru Lahovary, iată evenimentele de frunte de cari s'au ocupat și în parte se mai ocupă încă toate cercurile din capitala României.

Dață aceste rënduri ar fi menite pentru un diar politic, am avé material de ajuns să ne ocupăm numai de chestiunea primă; dar fiind că politica e eschisă din coloanele „Familiei”, ne vom căută subiectele pe alte terenuri.

Nicăiri nu le-am puté găsi mai ușor, decât la teatru. Ne ducem dar acolo. Afșele anunță debutul dșoarei Agatha Bărsescu cu o trupă germană. Se joacă tot piese de Carmen Sylva: Ullranda, Mărioara și Meșterul Manole. Agatha Bărsescu și piese de Carmen Sylva, atracțiune îndoită, cu atât mai vértos, că nici odată n'am véđut pe renumita noastră artistă jucând și nici n'am asistat la vr'o piesă de ale reginei.

Cele doue piese prime se jucaseră în săptămâna precedentă, acum urmă: Meșterul Manole, lucrarea — după titlu — cea mai interesantă, căci ne indică un subiect istoric-legendar românesc.

După miadăđi la orele patru, când m'am presintat în cancelăria direcțiunii, dl C. I. Stăncescu m'a poștit în sala teatrului, unde tocmai se ținea repetiția generală, cu costume și decoruri, a piesei „Meșterul Manole”.

Profitați cu plăcere de invitațiune și trecui în sala teatrului. Repetiția se începuse, actorii declamau cu foc frumoasa prosă a reginei. În semi-întunericul din sală, în care numai scena eră luminată, mai întău aruncați o privire în giur de mine. Lume surprindetor multă, mai cu seamă de la teatru aproape toată societatea dramatică română, autori și ripoteri, amatori etc.

În logia direcției, în stânga jos, regina și doue

dame de onoare, dimpreună cu doi bărbați de la curte. Luarea aminte a tuturoră țintită asupra acestei loge.

Regina, cu ochii tot pe scenă, urmăreșce cu deosebită atențiune tot ce se petrece acolo și face observațiunile sale cu voce naltă. Acuș spune să se reciteze mai lin, acuș laudă cutare scenă, că monologul a fost pronunțat „wunderschön”, acuș cere să se repeteze pasagele din urmă, acuș face atent pe regisor cum să așede unele mobile; artiștii, totdeauna se întorc spre logia ei și închinându-se cu respect, dic: „Pardon Majestät!”

Numai o persoană de pe scenă, dșoara Bărsescu, se bucură de neconținuta mulțumire a reginei-autoare. Artista jucă rolul Meșterului Manole, adică un rol bărbătesc, cam neobișnuit în drame și tragedii. În cercurile artistice de aici, am și auzit voci, cari n'au aprobat alegerea sa, dicîndu-se că a presintat o figură prea tinăra, pe când meșterul Manole trebuia să fi avut cel puțin trei-đeci de ani.

Nu discutăm chestiunea aceasta, constatăm numai faptul, că succesul a fost complet. Artista ș-a presintat rolul în colori realistice; frica sa, véđându-și neveasta vinind cea dintăiu, aducînd de mâncare, groaza-i când a îngropat-o de vie, dar mai cu seamă remușcarea ce-a simțit în urmă, au sguduit foarte inimile. Agonia și moartea au fost o creațiune artistică de cea mai înaltă valoare. Durerea la început izbucneșce grozav, vocea tună și trezneșce, mai apoi devine tênguitoare, remușcarea pare că-i stringe gâtul, glasul slăbeșce, sunetele ies fragmentat, ca niște izbucniri nădușite, apoi încetul cu încetul devine tot mai slab, în cele din urmă par c'auđim niște șoapte vinite dintr'un morment, frânturi de gemete mortale, ca licăriri ale unei luminări care se stinge și nefericitul Meșterul Manole cade mort, cu capul în jos, pe treptele ce duc la altarul mănăstirii ce-a zidit. Sala resuflă mai ușor și toți aplaudează cu entusiasm, căci a véđut o mare artistă.

Pe fața reginei se ivesc rađele unei lumini de mulțumire, că ș-a véđut lucrarea interpretată atât de brilliant. Iar noi ne nădușim durerea, că o artistă atât de escelentă, nu poate remăné a teatrului din București, ci trebuie să-și caute aiurea teren pentru talentul seu admirabil.

Ceea ce priveșce piesa, fondul ei este legenda Meșterului Manole, pe care augusta autoare a mai întregit-o cu o intrigă de amor. Toată piesa și în deosebi rolul lui Manole are un limbăgiu de multă forță

și de toată frumusețea. Autoarea a probat și de asta-dată; că este cap adânc cugetător, care totodată știe să dea ideilor sale o formă încântătoare. Am audiat, că se va traduce și în românește și în anul viitor se va reprezenta pe scena Teatrului Național.

În timpul din urmă Carmen Sylva s'a interesat mult de teatru. A asistat diligent la repetițiile tuturor pieselor sale, chiar și dejunul i s'a adus acolo. A dat Teatrului Național și o piesă originală, care aici s'a jucat întâia-ori, în românește. Titlul acesteia este „În ziua scadenței”, dramă într'un act.

Am asistat și la aceasta, căci din întâmplare s'a jucat și în săptămâna aceasta. Doi tineri iubesc o fată și duelează pentru ea, trag soarte ca la un timp fiesat unul să se ucidă; ziua fiesată, ziua scadenței, a sosit; cel ce a tras glonțul negru, vrea să se omoară, dar el are o mamă iubitoare și fata pe dânsul îl iubește. De aici o mulțime de ciocniri dramatice bine combinate și exprimate prin o limbă poetică și meduoasă totodată, cum scrie Carmen Sylva totdeauna. Dl Ar. Demetriad a jucat rolul tinerului care trebuie să se impușce; iar rolul fetei a fost ținut de dna Aristița Romanescu. Dl Demetriad este încă tânăr, dar un tânăr cu viitor, căci știe să fie natural. Dna Romanescu, artistă perfectă, a fost la înălțimea artei sale.

Tot la Teatrul Național am asistat sâmbătă și duminică seara, la niște serbări frumoase. Căci nu este, decât o serbare bine meritată, când acest teatru își deschide porțile unui veteran, care ș-a dedicat o mare parte a vieții sale teatrului și anume pentru dezvoltarea gustului de teatru la români.

Acest bărbat este dl V. A. Urechia, care încă înainte de 25—30 de ani a luat condeiul în mână și cu tot talentul unei tinereți calde, a scris un șir de piese originale și localitate, cari pe vremile acelea s'au reprezentat în mijlocul aplauselor insuflete.

Sâmbătă și duminică a fost reprisa piesei sale, scrisă după Vega, „Porcarul și măria sa” care în deceniile trecute s'a jucat cu cel mai mare succes pe scenele teatrelor din București și Iași.

Limba neaoșe românească a țăranilor din aceasta piesă, ne-a părut ca o rouă nutritoare, ce deșteaptă viața și răspândește un farmec plin de încântare. Oglinda adevărată a vieții de la sate, moravurile strămoșești păstrate cu sfințenie, felul de cugetare simplu și cinstit de acolo, au cucerit toată sala. Și când în mijlocul aplauselor, bine meritatul autor a apărut înaintea rampei, modest și fără pretenții, dar cu părul sur, — aplausele au devenit un sunet al entuziasmului, o expresiune a recunoștinței și stimei obștești.

Piesa a fost foarte bine jucată. În deosebi a excelat dl Brezeanu, în rolul porcarului Dădăila, pe care ni l-a presintat cu toată bogăția umorului său. Rolul acesta mai de mult a fost jucat de regretatul Iulian; cei ce l-a vădit, spun, că dl Brezeanu i-a fost un demn urmaș.

În actul al doilea, la nuntă, s'a jucat și Călușerul sub conducerea dlui Mocean, care a produs un adevărat vifor de aplause.

Înmormântarea lui Alexandru Lahovary, fost ministru de estene al României, pe timpul guvernului conservator, a fost una din cele mai importante servicii funerale ce a vădit capitala României.

Om de frunte al partidului conservator, orator mare, caracter ferm și om drept, Alexandru Lahovary

s'a bucurat de stimă chiar și la adversari. Moartea lui este o pierdere nu numai pentru partidul, din care a făcut parte, ci pentru țara întreagă. De aceea a fost atât de obștește și doliul care s'a manifestat.

Trei cară împodobite au dus cununile particularelor, apoi au urmat cununile corporațiilor și societăților, 33, duse de câte doi țăni, după cari urmau membri delegațiilor, boeri, classa de mijloc și popor. Un lux de cununi uriașe și admirabile, minunății ale artei grădinaritului, de care ochii nu se mai puteau despărți.

Dintre toate inșe cea mai mișcătoare a fost a țăranilor. Drept cunună, ei duceau un snop de grâu, din care eșiau florile câmpului și care la mijloc eră legat cu o panglică neagră, ce se încheia într'un tricolor învescut în doliu.

Doze choruri, unul dinainte, altul mai napoi, cântau cântările rituale.

În urmă viniă armata, cu musica, dorobanți, roșiori, vânători etc. și artileria cu tunuri. Apoi mulțimea de trăsuri. Un convoiu în adevăr imponent și fără sfârșit.

Ceremonialul a început la 1 după mieznoapte și s'a terminat la 6, rostindu-se mai multe cuvântări.

Privind acest cortegiu, pe stradele înțesate de lume, fără să aparțin nici unui partid politic d'aici, simțiam totuș o mândrie, căci națiunea care astfel își stimează bărbații de frunte — are viitor.

IOSIF VULCAN.

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1897. —

II

Ediția nouă a poeziilor lui Alecsandri. Dl secretar general D. Sturdza anunță, că dna Paulina Alecsandri, văduva marelui poet, a luat dispozițiuni ca să se trimită Academiei esemplare din edițiunea nouă a Poeziilor lui Alecsandri, făcută în toamna trecută de librăria Socec, spre a se împărți atât membrilor Academiei, cât și școalelor românești din afară de țară. Se decide a se exprima dnei Alecsandri mulțumirile Academiei pentru nobila sa intențiune față de memoria marelui poet, cât și față de membrii Academiei cari au avut onoarea de a fi colegi ilustrului reposat.

Scrisoarea societății archeologice franceze. Se cetește scrisoarea prin care dl conte de Marsy, președintele societății franceze de archeologie invită Academia la congresul archeologic, care se va ține la Nimes (Gard) în Franța în zilele de 18—25 maiu n. viitor.

Cuvintele turcești și arabești în limba română. Se cetește scrisoarea dlui D. Th. Löbel, care cere opiniunea Academiei asupra lucrărilor sale despre cuvintele turcești și arabești în limba română. Se recomandă spre examinare secțiunii literare.

Raport despre scrierea dlui Vorobchievici. Dl V. A. Urechia presintă raportul său despre scrierea: „Scurtă privire istorică asupra bisericii stavropighiane a Adormirii Maicii Domnului așa numită Biserica moldovenească, Cerkwa woloska din Lemberg” de presbiterul ort. or. Eughenie Vorobchievici. Se recomandă secțiunii istorice.

Comisiunea pentru examinarea lucrărilor făcute în

1896—97 se alege în parsoanele membrilor V. A. Urechia, A. Naum, St. Fălcoian.

Comisiunea financiară pentru cercetarea compturilor pe 1896—97 și pentru formarea bugetului pe 1897—98 se compune astfel: Vinc. Babeș, P. Poni. Sp. Haret.

Fondul Ioan Fētu. Se cetește raportul comisiei însărcinate cu împărțirea cărților didactice din fondul Ioan Fētu în 1896. Se exprimă mulțumiri comisiei și se aduce omagiu de recunoștință memoriei fondatorului generos. În comisiunea pentru împărțirea cărților didactice din fondul Ioan Fētu în 1897 se aleg dnii D. Sturdza, Gr. Stefanescu, P. S. Aurelian.

Membri nou-viniți la sesiunea generală. Dl Sim. Fl. Marianu din Bucovina a sosit și ia parte începând din ședința a treia; dl Vinc. Babeș din Budapesta asemenea a sosit și s'a prezentat întâia-ora în ședința a patra.

Membri cari nu pot vini la sesiune. Dnii Florian Porcius și I. M. Moldovan, anunță că nu pot lua parte la sesiunea actuală; primul din cauza bătrânețelor, al doile pentru ocupațiunile sale.

Cărți dăruite de ministeriu. De la ministeriul afacerilor străine se primesc zece volume legate și patru fascicule nelegate cuprinzând copii de pe raporturile consulilor austriaci din Iași și București către ministeriul afacerilor streine din Viena din anii 1782—1809. Se exprimă mulțumiri.

Subvențiunea Statului. Dl președinte al consiliului ministrilor P. S. Aurelian, răspundând la intervențiunea făcută de delegațiunea Academiei, înștiințează că în bugetul ministeriului instrucțiunii publice, s'a restabilit subvențiunea de 33.000 lei pentru documentele istorice Hurmuzaki, care sumă fusese redusă în proiectul de buget la 20.000 lei.

Studiile meteorologice din România. Dl St. C. Hepites, membru corespondent, trimite pentru bibliotecă publicațiunea sa „Colecțiunea studiilor, notițelor și observațiunilor meteorologice relative la România” nr. 1—7 București 1897.

Cărți dăruite de dl S. Fl. Marian. Părintele S. Fl. Marian, prezintă pentru bibliotecă: Programa gimnasiunului românesc din Suceava pentru anii 1862—1895; Raportul societății „Școala română” în Suceava, 1889—1890; Câteva cuvinte despre folosul limbilor românești.

Hărți remase după Varahil Lates. Dl N. Iorga dăruiește un pachet de hărți remase de la reposatul archimandritului Varahil Lates.

Dl D. A. Sturdza dăruiește un album de fotografii reprezentând vederi de la Biserica Curții-de-Argeș și făcut de fotografal S. Spirescu.

Fundațiunea Ottetelesanu. Se cetește raportul comisiei fundațiunii Ottetelesanu pentru 1896—97. Se votează mulțumiri comisiei și în special dlui Kalinderu, pentru conducerea atât de înțeleaptă a institutului. În comisiunea fundațiunii Ottetelesanu se aleg dnii I. Kalinderu, D. Sturdza, V. A. Urechia și I. C. Negruzzi.

Escursiunea membrilor Academiei la Măgurele. Se decide ca membrii Academiei să facă și în anul acesta o escursiune în corpore la Măgurele, să viziteze institutul Ottetelesanu. Aceasta vizită se va face de odată cu mergerea acolo a regelui, reginei, a principelui și principesei Maria.

Prima ședință publică s'a ținut luni la 17/29 martie. Cu asta ocaziune s'au făcut următoarele comunicări: dl D. C. Ollanescu: Datine, jocuri, spectacole la

Români, premergătoare teatrului; dl V. A. Urechia: Justiția între anii 1812—1818.

Discursul de recepțiune al dlui I. M. Moldovan nu se va ține în sesiunea aceasta, căci recipiendarul, care n'a putut vini nici la sesiune, nu l-a prezentat încă; de aceea programa lucrărilor nici nu-l indică pentru anul acesta.

Ilustrațiunile noastre.

Papa-Malekos, conducătorul resculațiilor din Creta. Este interesant, că șeful resculațiilor din Creta e un călugăr. În dreapta cu crucea în stânga cu arma, el îndeamnă pe confracții sei la luptă și luptă și densul alături de ei. Numele lui este Papa-Malekos, are o înfătoșare marțială, precum arată și ilustrațiunea de pe prima pagină a foii noastre.

Dragostea mamei. Mulți poeți au cântat dragostea mamei și mulți o vor cânta, căci nu este o simțire mai adâncă, mai trainică, decât dragostea unei mame. Ilustrațiunea noastră ne reprezintă lucrarea unui sculptor, o mamă la leagănul copilului seu. O înfătoșare plastică, ce face impresiunea cea mai viuă.

Așa dragă. Elisa și Stella sunt două surori cari se iubesc nespuse. Elisa e mai mare, stela mai mică; cea mai mare totdeauna ajută pe cea mai mică. Aceasta din urmă, ca să facă și ea ceva surorii sale, i-a legat odată cărpa pe cap și dregând-o, mulțumită cu sine, a zis: „Așa, dragă”.

LITERATURĂ și ARTE.

Șcrii literare și artistice Dl Gherea a pus sub tipar la București volumul al treile din Criticele sale, în care se ocupă de câțiva scriitorii de frunte. — *Dl G. Dima* a fost zilele trecute la București, ca să pună la cale arangiarea a două concerte cu corul seu la București, în luna lui maiu, cu concursul cunoscutului baritonist D. Popovici. — *Dl Nic. Țincu* va scoate în curând la lumină în București un volum intitulat: „Poemele Copiilor”. — *Dl Constantin. C. Moșil*, student în litere, a publicat la București „Douesprezece scrisori domnești din archiva orașului Bistrița în Transilvania” copiate și adnotate; scrisorile sunt de ale donilor moldoveni Stefan cel mare, Bogdan și Stefan cel tinăr.

Teatrul Național din București. Stagiunea e spre finit. Înainte d'a se încheia, se vor reprezenta încă două piese originale, care s'au pus în studiu și anume: „Radu de la Afumați” dramă istorică de dl I. Nenițescu și „Gărgăunii Dragostei” comedie de Iosif Vulcan. Prima se va juca la 30 martie v. (11 aprilie n.); a doua la 5/17 aprilie, ca beneficiu al dnei Ciucurescu. În amândouă rolurile principale vor fi ținute de artiști de frunte ai Teatrului Național.

Scrierile complete ale dlui I. Negruzzi. A apărut la București volumul V din „Scrierile Complete” ale dlui Iacob Negruzzi. Acest volum cuprinde următoarele lucrări: Pe malul mării, Din Carpați; traduceri din Schiller: Hoții și Conjurația lui Fiesco la Genova. Prețul 5 lei. Editura librăriei Sococ et. Comp.

Spre forioare. Acesta e titlul unui volum de nuvele al doamnei Constanța Hodoș, scos de sub tipar de curând la București. Dna Constanța Hodoș, origi-

nală din părțile zarandane, s'a făcut cunoscută în literatura română prin nuvelele ce a publicat în revista „Viața” a dlui Al. Vlahuță. Subiectele tuturor sunt scoase din suvenirile patriei sale natale și ne prezintă niște schițe ale vieții sociale de pe la noi. Din volumul acesta reproducem o nuvelă în nr. de acum al foii noastre. Se poate comandă prin ori-care librărie.

Din edițiile Academiei Române primim de curând două publicațiuni: „Contribuțiuni la istoria Munteniei” de Nicolae Iorga, estras din Anale seria II, tom. XVIII, prețul 1 leu, — și „Cestiunea arilor” de Grigorie C. Buțoreanu, asemenea estras din Anale; prețul 25 bani.

Scriitori și artiști. Sub titlul acesta a apărut la București în editura librăriei Carol Müller, un studiu asupra dreptului scriitorilor și artiștilor, ocupându-se, firește, de cei din România. Studiul scris cu multă competență, căci autorul este procuror pe lângă tribunalul din Ilfov, este una din lucrările cele mai de valoare ce a apărut de curând. Prețul 4 lei.

Robia Peleşului. Biblioteca pentru toți a dlui Carol Müller din București, iarăș ne surprinde cu un volum interesant. Acesta e nr. 119, care cuprinde „Robia Peleşului” de Carmen Sylva, traducere de Elena Radu Rosetti. „Robia Peleşului” este un basm scris cu condei măestru, care pe toate paginile oferă cititorilor plăceri delicioase. Traducerea e reușită. Prețul 30 bani.

Episod din istoria tipografiei. A apărut la București în edițiunea Academiei Române, o broșură intitulată: „Un episod din istoria tipografiei în România” de dl A. Papadopol-Calimach, membru al Academiei Române. Lucrarea aceasta a fost citită în ședința publică de la 14 iunie 1896. Prețul 20 bani.

Placouri se numește alt volum, nr. 118, al Bibliotecii pentru toți. Cuprinde amintiri duiosase, schițe și nuvelete, de dl Vasile Pop. O lectură ușoară de distracțiune. Prețul 30 bani.

G E N O U ?

Scrii personale. Dl Ioan Sântu, șef de vamă în Iași, a trimis Il. Sale dlui dr. Dumitru Radu, noului episcop al Lugojului, o mie de lei în aur, drept contribuție la ridicarea unei biserici în Tâmpăhaza, locul nașterii sale. — Dl Aurel Ciortea, profesor în Brașov, a ținut acolo în duminică trecută o conferință literară intitulată „Din viața stelelor”. — Dl P. Penția a fost promovat de universitatea din Budapesta la gradul de doctor în drept. — Dl Tiberiu Eremie din Brașov a fost promovat la politehnica din Zürich, inginer.

Jubileul Albinol. A doua-zeci și cincea adunare generală a institutului de credit și economii „Albina” din Sibiu s'a ținut în sâmbăta trecută. Adunarea generală a adoptat propunerea comitetului executiv d'a pune basă cu 20.000 fl. unui fond de internat pentru băeți, d'a ridica un monument la mormântul regretatului Visarion Roman și a da pentru scopuri culturale-filantropice 6081 fl. 42 cr. Dividenda s'a stabilit cu 12 fl.

Monument lui Al. Lahovary. Partidul conservator din România a decis să ridice repositului Alesandru Lahovary un monument în București. Subscripțiunile au și început.

Moartă din cauza corsetului. O tinăra fată a leșinat mai deunăci într'un omnibus la Londra, în apropiere de gara Kingscross, rămânând fără cunoștință. Conducătorul s'a grăbit să oprească și a dat pe tinăra fată în primirea a doi sergenți de stradă cari au transportat-o la spital. Ea a încetat din viață înainte de amiazi, cu toate grabnicele ajutoare ee i s'a dat de către personalul medical. Anchetă deschisă, după amiazi a dat rezultatul cel mai curios și cel mai spăimântător totodată. Defuncta, o servitoare numită Katte Durnett, a murit din cauza corsetului pe care-l purta foarte strins pentru a-i da aparența unei talii subțiri și svelte. Părinții sei, chemați în grabă la anchetă, au povestit că nenorocita se strîngea în corset până i se tăia răsuflarea și apoi, nemulțumită cu atâta și cu toate că purta corsetul toată ziua, ea se mai încingea seara cu un cordon de fer, pe care îl închidea cu un lacăt. Autopsia a găsit într'însa de altfel o desordine din cele mai grave. Ficatul moartei își perduse cu totul forma sa naturală și tumori canceroase erau pe cale de formațiune în regiunile pectorale și sub brațe.

Călinarul săptămânei.

Duminica 4-a din post., Ev. dela Marcu, c. d. gl. 4. a Inv. I.				
Ziua sept.		Călinarul vechiu	Călin. nou	Sorele.
Duminică	23	Cuv. Nicon	4 Ambrozie	5 15 622
Luni	24	Păr. Zacharie	5 Emilia	5 13 624
Marti	25	(f) Bunavestire	6 Celest	5 10 626
Mercuri	26	Sob. Arch. Gavril	7 Cain	5 8 627
Joi	27	Cuv. Mar. din Tes	8 Amant	5 6 629
Vineri	28	Cuv. Ilarion	9 Maria	5 4 631
Sâmbătă	29	Cuv. Marcu	10	5 1 632

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN. (STRADA PRINCIPALĂ 375 A.)

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif nr. 2.

Intemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interese fără privire la termenul de abdicere.

Darea de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comandaiei.

3—12 *Direcțiunea institutului.*